

de næsten stadig nogen, som beskadigede faldt til Jorden og derefter sattes i Bur.

Folkfantasien har beskæftiget sig livligt med Kvækernes Masseoptræden, og mange forskellige Anskuelser har været fremme om den. I en særdeles interessant Artikel i »Nationaltidende« for 21de Januar »Krigen og Fuglene« har O. Helms paapeget, hvorledes Almenheden sætter Fuglenes Masseoptræden i Forbindelse med Krigen, som skulde være Aarsag hertil. Naar jeg har talt med Folk om Kvækerspørgsmaalet, er Krigen ogsaa bleven betragtet som den egentlige Grund til, at Skaane er bleven hjemsøgt af disse Millioner, som saaledes først skulde have været i Tyskland, men snart være rejst hjem igen paa Grund af de urolige Tider der. Imidlertid paapegede O. Helms i den ovenfor anførte Artikel det Faktum, som ornithologiske Tidsskrifter har meddelt, at Fuglene slet ikke paavirkes af Kanonade eller Skydning, men tilmed synger under den værste Artilleriild. Paa Kullaberg havde nogle den Opfattelse, at det var de giftige Luftarter, som Fuglene ikke kunde lide, og at det var Grunden til, at de vendte tilbage. Endelig vilde andre i Kvækerfinkernes Millioner se en Advarsel til Folket fra højere Magter; thi ligesom Farao en Gang blev advaret med Græshoppesværme, faar vi en Advarsel, som vi bør lægge os paa Sinde, og gør vi ikke det, kan det hælde, at vi faar skarpere Paamindelser om at forbedre os.

Min højtagede Lærer, Professor Dr. H. Wallengren, paa hvis Opfordring jeg gav mig i Lag med Kvækerfinkespørgsmaalet, vil jeg her bringe min oprigtige Tak saavel for den varme Interesse, hvormed han har fulgt mine Undersøgelser, som for alle de gode Raad, han har givet mig.

(LUND, Zool. Inst. Febr. 1916.)

MASSEOPTRÆDEN AF KVÆKERE (FRINGILLA MONTIFRINGILLA) I SKAANE.

AF

SYLVESTER MATHIAS SAXTORPH.

Under et kortere ophold i det sydlige Skaane i dagene 15—21 januar 1916 havde jeg lejlighed til at iagttage en masseoptræden af Kvækerfinker; og selv om det i og for sig aldeles

ikke er nogen mærkværdighed om vinteren at se endog meget store flokke af disse fugle, tror jeg dog nok, at Mængden her var adskilligt over det sædvanlige.

Den omtalte egn er beliggende ca. 7 km nord for Löfvestad St. paa Eslöf—Ystad jernbanen og hører under godset Christinehof. Der er her udstrakte bøgeskove, der som andre steder i sommeren 1915 bar ganske ualmindelig megen frugt. Det er muligvis denne overflod paa føde, der har hidlokket Kvækerne til egnen. De skulde allerede være ankommet i midten af november og har da haft fast stade paa samme sted hele tiden, til jeg havde lejlighed til at se dem. Jeg havde nok, inden jeg kom derover, hørt rygter om deres mængde, og jeg skal indrømme, at jeg dengang ansaa dem for noget overdrevne; men selvsyn overbeviste mig om rigtigheden.

Om dagen saa jeg ikke fuglene; kun nu og da kunde man høre en ganske enkelt. I den nærmeste omegn af skovridergaarden, hvor jeg boede, saas ingen.

I den første tid havde de nok været tæt ved i den nærliggende store park; men da de fik raseret den for bog, trak de længere bort. Derimod fortalte en skovfoged, at ca. 7—10 km vestpaa opholdt de sig i bøgeskovene. — Men naar det begyndte at mørkne ca. kl. 4 om eftermiddagen begyndte fuglene at komme trækkende fra vest-nordvest og ned til deres natkvarter i en granlund noget øst for skovridergaarden. I de dage, jeg opholdt mig paa stedet, saa jeg dem hver eftermiddag, naar de kom. De kom saa i store tæt paa hinanden følgende flokke. Ganske lavt kom de flyvende, overordentlig hurtigt, den ene flok efter den anden fra skovkanten hen over et aabent stykke mark eller lige over taget paa gaarden. Jeg stod flere gange med uret i haanden for at se, hvor længe »forbitrækket« tog; en dag begyndte det præcis kl. 4, og kl. 4³⁵ trak endnu de sidste flokke. Jeg vil ikke indlade mig paa at komme med omtrentlige talangivelser, de vilde være aldeles grebne ud af luften. Kun saa meget om deres antal, at jeg selv havde indtryk af, at tallet paa dem var mere end millioner, om man overhovedet kan have noget begreb, naar det drejer sig om saadanne mængder.

Naar de saadan kom jagende forbi, altid paa samme tid og altid ad de samme veje, var der sjældent et eneste øjeblik, hvor man ikke enten saa dem sværme forbi eller hørte flokkene komme susende.

Jeg saa dem baade i klart frostvejr og i tæt taage. Ved begge lejligheder kom de hjem til natstedet nøjagtig til samme tid, trods det, at det selvfølgelig var langt mørkere i det taagede vejr; den dag hørte jeg de sidste flyve forbi kl. 4⁴⁰. I taagen kunde jeg jo langtfra se dem alle, og det lød ganske ejendommeligt, at høre disse mængders vingesus uden at kunne se dem. Jeg havde tænkt mig, at de den eftermiddag skulde være kommet meget lavt; men det var egentlig ikke tilfældet. Kun peb de noget mere til hinanden, end de ellers plejede. Var aftenhimlen klar, var det et pragtfuldt syn at se disse uendelige masser af fugle sværme forbi; det var ikke langt fra at svimle for ens øjne, om man i længere tid saa op.

Et ganske kort stykke øst for skovridergaarden var en større granbevoksning, adskillige hektarer stor, bestaaende af høje, tætte graner. Her var det tydeligt, at fuglene havde deres nattekvarter. Jorden under grenene var dækket med et hvidt lag af de smaa ekskrementer, og grenene var hvidgraa ind mod stammerne af gødningen. Intet under, at der her i nyfalden sne var mange rævespor, og at man ellers let kunde lugte »mikkels« tilstedeværelse. Folk, der var kommet forbi paa en nærliggende landevej havde tit sent paa aftenen hørt en myldrende pippen og kvidren, som var skoven fuld af fugle. Jeg gik derop i granerne en sen eftermiddag ved 6 tiden, hvor for længst alle fuglene var komne.

Paa afstand hørte jeg den omtalte kvidren, der blev stærkere og stærkere, eftersom jeg nærmede mig. Jeg har altid været imponeret af spurvenes kvidren i træerne ved Helligaandskirken i Kjøbenhavn; men det var intet imod disse millioner, og saa havde de dog ikke engang lys til at synge ved! Om det var skænderier, slagsmaal om pladsen eller andet, der foraarsagede en saadan koncert, kan jeg naturligt ikke vide; men det var i alt fald ganske ejendommeligt at høre saa mange fugle sidde og kvidre midt ude i en granskov i mørke. At skelne enkelte stemmer var der ikke tale om; man kunde kun opfatte det som ét hele, hvori alle de mange stemmer smeltede sammen. Jeg tænkte paa, at det lød egentlig næsten, som naar man ryster en mængde smaasten i et stramt sold, eller som smaasten, der ligger og ruller i strandbredden. I tusmørket (det var let maaneskin men overtrukket med snefald) kunde jeg se, hvorledes de stadig fløj op fra grenene og satte sig igen; nu og da lettede en hel lille flok fra en trætop for snart efter at slaa sig ned igen.

Jeg vilde gerne blot have et indtryk af deres mængde og gav derfor et par »musvaage« skrig fra mig, og det bragte unægtelig liv i træerne. Det lød som en stormen og brusen, i det de forvirret tumlede ud fra grenene og fløj rundt om toppene. Svagt kunde man skimte dem som tætte skygger, der sværmede ud fra træerne. Og dog var det langt fra alle fuglene, jeg skræmmede op; det var kun dem lige i de nærmeste træer.

Mens hele dette spektakel varede, gik jeg ind under granerne og satte mig ned for at se og høre dem falde til ro igen. I løbet af et lille kvarter stilnede det ogsaa af. Jeg saa dem flyve ind under grenene helt tæt ved. Kun nu og da fløj en enkelt forskræmt flok op igen for et øjeblik. — Men den sædvanlige kvidren vedblev; kun faa alen fra mit hoved lød det, som om et helt selskab sad og snakkede. De baskede rundt i grenene lige tæt op ad mig, selv i grenene helt ned mod jorden sad de; men jeg tror ikke, at de ogsaa færdedes nede paa selve jorden. Een ulempe var det naturligvis for mig ved at sidde inde under træerne, for fuglene havde jo levet højt af bog i dagens løb, og nu skulde de fordøje ovenpaa vel udført arbejde, og det gik ikke helt ubemærket hen over mig. Hvis nogen har været i en granskov efter en ordentlig regnbyge og hørt træerne dryppe af regn, kan man faa en forestilling om det, der nu foregik. Træerne eller rettere fuglene »dryppede«. Det var baade komisk og tragisk, da jeg, ikke anende hvor slem jeg saa ud, vovede at præsentere mig i lampelys for min familie, da jeg kom tilbage!

Da jeg gik oppe fra granskoven, prøvede jeg med min stok at slaa ind paa de nærmeste og laveste grene. Det var omtrent som bisværme, saadan væltede de stakkels forstyrrede fugle ud fra grenene. Og det vedvarede længe efter, at jeg troede at have forladt de steder, hvor de overnattede. Der sad stadig masser af fugle.

Næste morgen var jeg oppe for at se Kvækerne forlade natkvarteret. Det var endnu halvmørkt og graat i vejret; men de var aabenbart ved at vaagne og berede sig til nyt dagværk. Kvidderen og koncerten var endnu livligere end om aftenen, og flokkene sværmede mere fra træ til træ uden dog endnu (kl. 7³⁰) at forlade grenene. Jeg gik ind ad en skydegang, der gik lige tværs gennem bevoksningen. Under susen og larm sværmede flok paa flok ud fra grenene og fløj i buer tværs over det aabne smalle stykke. Jeg havde paa følelsen, at fuglene trak mere

over i nordlig retning af granskoven og gik derover; men da jeg noget senere kom tilbage til Sydkanten, var der stadig lige mange dér. Jeg havde tidligere morgener set dem komme forbi skovridergaarden i langt mere kompakte masser end om eftermiddagen, naar de vendte tilbage. Jeg tænkte mig derfor, at hele flokken maaske lettede paa éngang. Det havde jeg imidlertid ikke selv indtryk af. Da kl. var 7⁵⁸ saa jeg fuglene trække over det aabne stykke; som et bredt baand jog de stadig forbi temmelig lavt over granerne. Flok paa flok lettede fra træerne og sluttede sig til dem. Det var, som kunde man tænke sig, kæmpebure rummende tusinder af fugle blive aabnede, saadan væltede fuglene ud fra træerne og samlede sig i luften til den store flok, der nu drog afsted vest paa ud at fortsætte »ædegildet« i skoven, hvor de slap dagen forud.

Min fader havde staaet nede ved skovridergaarden og set dem komme. Han havde fuldstændig indtryk af, at de kom i en eneste kæmpemæssig flok, og dog tog det 8 minutter for dem at passere gaarden.

Deres flugtretning om morgenen førte dem over et stykke agerjord lige uden for gaarden, og tværs over denne mark er en telefonledning gaaende fra syd mod nord altsaa omtrent vinkelret paa flugtretningen. Var det nu mørkt og taaget om morgenen, fløj Kvækerne ofte meget lavt, og det hændte da ikke sjældent, at de kolliderede med traadene; en morgen blev der saaledes opsamlet mellem 60 og 70 stkr. De knækkede oftest vingerne eller knuste kraniets forside, som man saa hyppigt ser det hos »fyrfaldne« fugle. Den morgen, hvor de mange faldt, kom min broder tilfældigt derud og afværgede videre »mandefald« ved at stille sig lige under ledningen; fuglene fløj da lidt højere. Efterhaanden havde de aabenbart lært faren at kende; man kunde se en hel stor flok ligesom blive staaende i nogen tid, svævende foran traadene, inden de saa gik over. Eller man saa hele rækker af trækkende flokke komme flyvende i et lavere niveau end traadene; men saa i nogen afstand derfra hævede de sig i en bue op over ledningen for saa at fortsætte lavere igen. Nogle morgener, hvor det ellers var mørkt, undgik fuglene allesammen traadene, trods deres flugt ellers var meget lav. Jeg antager, at grunden var den, at rimtaagen havde sat et tykt, hvidt pudder paa ledningen, saa den kunde ses i lang afstand.

Naar fuglene om eftermiddagen kom tilbage, fløj de vistnok

gennemgaaende noget højere og ikke i saa kompakt masse som paa udturen.

Folk dér paa egnen lod til at kende fænomenet fra tidligere tider. Før ca. 10 aar siden havde, saa vidt jeg husker, en lignende mængde Kvækere opholdt sig der en vinter, og en del aar længere tilbage havde noget lignende ogsaa været tilfældet.

Jeg har ment at være berettiget til at fremdrage begivenheden her i tidsskriftet, selv om den egentlig ikke hører ind under dansk ornithologie. Saa vidt jeg ved, er noget lignende aldrig beskrevet herhjemme fra, men foregaar dog i kun saa ringe Afstand fra os.

LIDT OM ÆNDER OG GÆS I FANGENSKAB.

AF

C. S. LARSEN.

Af de Fugle, man kan holde i Fangenskab, hører Ænder og Gæs absolut til de mest interessante, naar man har passende Plads til dem.

Selvfølgelig kan man have de nævnte Fugle paa ret indskrænkede Arealer, men for at faa dem til at yngle, hører der for de fleste Andefugles Vedkommende et større Areal, og det er jo først, naar Fuglene vil yngle, at man har den fulde Glæde af de fangede Dyr. Min Interesse for Andefugle og min Bopæls udmærkede Beliggenhed ved Faaborg Fjord, omgivet af en større Have, bevirkede, at jeg for adskillige Aar siden fik lavet et Andebur; dette bestod af meget tykt Fletværk; det halve Bur stod paa Land og delvis opad en Skrænt, den anden Halvdel gik ud i Saltvandet. Buret var c. 18 m langt, c. 4 m bredt og c. 1¹/₂ m højt. Jeg anskaffede mig saa følgende Arter: Gravand (*Tadorna cornuta*), Graaand (*Anas boscas*), Spidsand (*Anas acuta*), Pibeand (*Anas penelope*) og Krikand (*Anas crecca*), men kun Graaænder fik jeg til at ruge. Graaanden fordrer meget lidt for at ruge, den bliver hurtig meget tam og tillidsfuld, men i Parrings- og Rugetiden taaler den ingen anden Fugl i sin Nærhed, og Andrikkerne er meget stridbare, ogsaa indbyrdes. Det viste sig snart, at der kom en Del vilde Graaænder til, som jeg saa fodrede, og visse Efteraarsaftener kunde der ligge hen ved 50